

XITOIY VA MARKAZIY OSIYO DAVLATLARI SAVDO ALOQALARI

Xulkar Karimova Raxmanali qizi

Xalqaro iqtisodiyot kafedrası v.b.dotsenti, PhD

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti (JIDU),

Toshkent, O‘zbekiston

E-mail: xkarimova@uwed.uz

ORCID: 0000-0002-8605-5226

Annotatsiya: Ushbu maqola Xitoy va Markaziy Osiyo o‘rtasidagi savdo-iqtisodiy aloqalarning so‘nggi o‘ttiz yildagi rivojlanish bosqichlarini tahlil qiladi. Tadqiqot mustaqillikdan keyingi dastlabki aloqalar, Shanxay Hamkorlik Tashkiloti doirasidagi integratsiya va “Bir kamar, bir yo‘l” tashabbusi orqali amalga oshirilgan infratuzilmaviy kengayishni qamrab oladi. Xitoyning energetika, transport va logistika sohalariga kiritgan sarmoyalari mintaqaning savdo hajmini keskin oshirdi, biroq bu jarayon savdo nomutanosibligi, qarzga bog‘liqlik va institutsional zaifliklarni ham kuchaytirdi. Maqola, shuningdek, ekologik va geosiyosiy xatarlarni yoritib, O‘zbekiston uchun shaffoflik, diversifikatsiya va barqaror rivojlanishga asoslangan siyosiy yondashuv zarurligini ta’kidlaydi.

Kalit so‘zlar: Xitoy–Markaziy Osiyo savdosi, bbir kamar, bir yo‘l tashabbusi, infratuzilma investitsiyalari, savdo nomutanosibligi, bbarqaror rivojlanish.

TRADE RELATIONS BETWEEN CHINA AND CENTRAL ASIAN STATES

Khulkar Karimova Rakhmanali qizi,

The university of world economy and diplomacy,

International economics department,

Acting associate professor, Ph.D.

xkarimova@uwed.uz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8605-5226>

Abstract: This article analyzes the evolution of trade and economic relations between China and Central Asia over the past three decades. It examines three major phases: post-independence engagement, SCO-supported integration, and infrastructure expansion under the Belt and Road Initiative. Chinese investments in energy, transport, and logistics have significantly increased regional trade volumes and connectivity. However, this growth has also intensified structural imbalances,

debt dependence, and institutional vulnerabilities across Central Asian economies. The study highlights the asymmetric nature of trade, rising exposure to Chinese demand, and the risks associated with opaque financing mechanisms. Environmental and geopolitical implications are also addressed. The article concludes that Uzbekistan must pursue a balanced strategy focused on transparency, economic diversification, and sustainable development to ensure that cooperation with China strengthens long-term national resilience.

Key words: China–Central Asia trade, One Belt, One Road Initiative, infrastructure investment, trade imbalance, sustainable development.

ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ КИТАЕМ И ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

Хулкар Каримова Рахманали кизи

И.о. доцент, PhD кафедры международной экономики,
Университет мировой экономики и дипломатии (УМЭД),

Ташкент, Узбекистан

E-mail: xkarimova@uwed.uz

ORCID: 0000-0002-8605-5226

Аннотация: В статье анализируется развитие торгово-экономических связей между Китаем и странами Центральной Азии за последние тридцать лет. Рассматриваются три ключевых этапа: установление отношений после обретения независимости, интеграция в рамках ШОС и инфраструктурная экспансия в рамках инициативы «Один пояс — один путь». Китайские инвестиции в энергетический, транспортный и логистический секторы значительно увеличили объемы региональной торговли, однако усилили структурные дисбалансы, долговую зависимость и институциональные риски. Отмечается асимметричный характер торговли и уязвимость экономик региона к изменениям в политике Китая. Также анализируются экологические и геополитические последствия. Делается вывод о необходимости для Узбекистана проводить прозрачную и диверсифицированную экономическую политику, ориентированную на устойчивое развитие.

Ключевые слова: Китайско-центральноазиатская торговля, инициатива «Один пояс, один путь», инвестиции в инфраструктуру, торговый дисбаланс, устойчивое развитие.

Xitoy va Markaziy Osiyo oʻrtasidagi savdo aloqalari soʻnggi oʻttiz yilda muhim darajada rivojlandi, bu hamkorlikning mustahkamlanishi va strategik tashabbotlar

bilan belgilanadi. Munosabatlar mustaqillikka erishgandan keyin boshlanib, asosan "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi orqali savdo sifatini va samaradorligini oshirishga qaratilgan uch bosqichdan o'tdi. Ushbu asos doimiy hamkorlik uchun mustahkam siyosiy poydevor taqdim etdi, ikkala tomon ham umumiy taqdirga ega hamjamiyatni yaratishga intildi.

Savdo munosabatlari 1991 yildan boshlab boshlanib, Xitoy Markaziy Osiyo davlatlari bilan tezda aloqalar o'rnatdi. 2001 yildan 2012 yilgacha Shanxay Hamkorlik Tashkiloti tomonidan qo'llab-quvvatlangan savdo va investitsiyalarning tez sur'atlarda o'sishi qayd etildi. 2013 yildan beri e'tibor savdo sifatini oshirish va mavjud to'siqlarni bartaraf etishga qaratilgan (Haiyan, 2024). Xitoy infratuzilma va energetika sohalariga muhim investitsiyalar kiritib, Markaziy Osiyoning eng yirik savdo hamkori bo'lib qoldi (Leksyutina, 2025). Markaziy Osiyo asosan xomashyo eksport qiladi, Xitoy esa mashinasozlik va to'qimachilik mahsulotlarini eksport qiladi, bu esa o'zaro qo'shimcha savdo tuzilmasini ko'rsatadi (Gong va boshqalar, 2015). So'nggi strategiyalar muvozanatli savdo modelini rivojlantirish va yashil energiya loyihalariga e'tibor qaratadi (Leksyutina, 2025).

Mavjud savdo to'siqlari va nomutanosibliklar chuqurroq hamkorlik uchun hal qilinishi lozim bo'lgan muammolarni keltirib chiqaradi (Leksyutina, 2025). Mintaqaviy aloqalarni mustahkamlash va Markaziy Osiyo iqtisodiyotini global qiymat zanjirlariga integratsiya qilishga qaratilgan sa'y-harakatlar amalga oshirilmoqda (Leksyutina, 2025). Markaziy Osiyo davlatlari Xitoy bilan hamkorlikdan barqaror rivojlanish va adolatli foyda olishni ta'minlash maqsadida ushbu dinamikani diqqat bilan boshqarishlari zarur (Ibraimov, 2009).

Xitoy Markaziy Osiyoni energiya manbalari, mineral resurslar va yangi bozorlarni izlashda muhim ichki hudud sifatida ko'radi. Pekin mintaqada o'zining "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusini (BRI) faol ravishda ilgari surmoqda, Xitoy va Markaziy Osiyo o'rtasidagi savdo hajmi 1992 yildagi 0,46 milliard dollardan 2024 yilga kelib qariyb 95 milliard dollarga yetishi kutilmoqda, bu esa Xitoyni mintaqaning eng yirik hamkoriga aylantiradi. Xitoy BRI infratuzilmasini rasman tartibga solish uchun barcha Markaziy Osiyo davlatlari bilan ko'p tomonlama "yaxshi qo'shnichilik" shartnomasiga (2025 yil iyun) rozi bo'ldi. Asosiy tashabbuslar qatoriga Xitoy-Qirg'iziston-O'zbekiston temir yo'l yo'nalishi va Transkaspiy yo'lagidagi 115 000 TEU Almati terminali kabi yangi temir yo'l va dengiz aloqalari, shuningdek, o'zbek va turkman gazini tashiydigan Xitoy-Markaziy Osiyo gaz quvuri kabi energiya quvurlari kiradi. Qozog'iston va O'zbekiston Pekinning asosiy hamkorlari: Xitoyning Qozog'iston bilan savdosi 2024 yilda 30,1 milliard dollarni (Qozog'iston savdosining 46%) va O'zbekiston bilan 18,0 milliard dollarni (27%)

tashkil etdi. Ushbu aloqalar Xitoyning Yevropaga qulay quruqlik yo‘laklarini yaratish va ta’minot zanjiri xavfsizligini ta’minlash maqsadlariga hissa qo‘shadi, bunga Markaziy Osiyo orqali o‘tadigan Xitoy yuk poyezdlari sonining 2024-yilda 19 000 dan oshgani, 2016-yildagi 1700 dan ortiqdan qariyb 1000% ga ko‘payishi misol bo‘la oladi. Ular, shuningdek, mintaqaning iqtisodiy integratsiyasi orqali g‘arbiy chegaralarining barqarorligini ta’minlaydi.

Xitoyning "Bir kamar, bir yo‘l" tashabbusi (BRI) Markaziy Osiyodagi iqtisodiy mavqeini kengaytirish uchun keng ko‘lamli infratuzilma va moliyaviy tashabbuslar orqali asosiy asosga aylandi. Pekin BRI doirasida ulkan temir yo‘l, avtomobil va quvvur tarmoqlarini, jumladan, Yevropaga tranzit vaqtini qisqartirish uchun Xitoy-Qirg‘iziston-O‘zbekiston temir yo‘lini moliyalashtirdi. Xitoy taraqqiyot banklari, Xitoy Eksport-Import Banki (EXIM) va Xitoy taraqqiyot banki (CDB), boshqalar qatori, mintaqaga bo‘ylab milliardlab dollarlik kreditlar ajratdi — Qozog‘istonning qarzi taxminan 9,2 milliard dollarni, asosan EXIMga , O‘zbekistonning qarzi esa taxminan 3,8 milliard dollarni tashkil etadi. Bunday investitsiyalar transport, energetika va sanoat infratuzilmasidagi muhim loyihalarni moliyalashtiradi. Boshqa hollarda, qaytarish resurslarining mavjudligiga bog‘liq: Turkmaniston qarzini qoplash uchun tabiiy gaz yetkazib berishga va‘da bergan, Tojikiston esa qarzlarni to‘lash uchun oltin qazib olish va paxta aktivlarini ijaraga olgan. Bunday kelishuvlar Xitoyning resurslarga strategik kirish uchun arzon infratuzilmani moliyalashtirishni ta’minlash bo‘yicha umumiy rejasidan dalolat beradi, shu bilan uning korporativ va siyosiy manfaatlarini mintaqaga iqtisodiyoti bilan integratsiyalashtiradi.

Xitoy shuningdek, moliyaviy investitsiyalarini qo‘llab-quvvatlash uchun bojxona integratsiyasi va savdoni osonlashtirishni bir vaqtning o‘zida kuchaytirdi. O‘zbekiston (2025-yil iyun oyidan kuchga kiradi) va Qozog‘iston (2024-yil) bilan vizasiz kelishuvlarni o‘z ichiga olgan soddalashtirilgan savdo tartiblari tijorat va sayyohlik oqimlarini ko‘paytirishga qaratilgan. Qozog‘istonning Olmaota shahridagi Jetysu konteyner terminali va Qozog‘iston va Xitoy temir yo‘llari tomonidan birgalikda boshqariladigan Xorgos quruq porti kabi asosiy tranzit markazlari endi 24 soatlik elektron kuzatuv tizimlariga ega bo‘lib, har bir poyezd uchun bojxona rasmiylashtiruv vaqtini taxminan 30 daqiqaga qisqartiradi. Bunday logistika yaxshilanishlari Xitoyning Rossiyani chetlab o‘tadigan ajralmas yo‘nalish bo‘lgan Transkaspiy yo‘lagi orqali Yevropaga eksport salohiyatini qo‘llab-quvvatlaydi. BRI 2025 shartnomasida belgilangan umumiy "yengillashtirish" strategiyasi birgalikda boshlangan infratuzilma loyihalari va Xitoy tovarlari, kapitali va energiyasining Markaziy Osiyo orqali erkin oqishini ta’minlash uchun samarali bojxona tartiblarini o‘z ichiga oladi.

BRIning soʻnggi yoʻl xaritasi "Raqamli Ipak yoʻli"ni yaratishga chaqiradi va raqamli infratuzilma va elektron tijorat hamkorligini ragʻbatlantiradi. Xitoy tomonidan moliyalashtiriladigan maxsus iqtisodiy zonalar (SEZ) va logistika yoʻlaklari, xususan, Shinjon-Qozogʻiston chegarasi, Xitoy texnologiya standartlaridan foydalangan holda standartlashtiriladi, mahalliy huquqiy asosni Pekinning raqamli va ishlab chiqarish standartlariga moslashtiradi. Mintaqaviy darajada institutsional qoʻllab-quvvatlash, shuningdek, har yili oʻtkaziladigan Shanxay Hamkorlik Tashkiloti (SHHT) va Xitoy-Markaziy Osiyo sammitlari kabi koʻp tomonlama mexanizmlar orqali ham taʼminlanadi, bu ikki tomonlama aloqalarni mustahkamlaydi. 2025-yilgi Xitoy-Markaziy Osiyo sammitida Pekin savdo, transport va texnologiya sohasidagi loyihalarni oʻz ichiga olgan taxminan 25 milliard dollarlik 58 ta yangi shartnoma imzoladi. Bunday tashabbuslar Xitoyni nafaqat moliyachi yoki savdo sherigi sifatida, balki mintaqaviy iqtisodiy boshqaruv sohasidagi qonun chiqaruvchi sifatida ham koʻrsatadi, Markaziy Osiyoning hududiy va raqamli ustunligi orqali global iqtisodiyotga integratsiyalashuv yoʻnalishini belgilaydi.

Xitoyning Markaziy Osiyo bilan iqtisodiy aloqalarining chuqurlashishi mintaqqa iqtisodiyotiga ham katta foyda keltirdi, ham sezilarli tarkibiy zaifliklarni keltirib chiqardi. Eng bevosita iqtisodiy taʼsir Xitoy talabi va savdo oqimlariga qaramlikning ortishi boʻldi. 2024-yilga kelib, Xitoy Markaziy Osiyo umumiy savdosining taxminan 24 foizini tashkil etdi, bu 2020-yildagi 17,7 foizdan oshgan boʻlib, mintaqaning dominant savdo sherigi sifatida tez oʻsishini taʼkidlaydi. Biroq, bu oʻsish asosan assimetrik boʻldi: Xitoy eksporti importdan sezilarli darajada oshib ketdi, bu Markaziy Osiyoning resurslar savdosiga bogʻliqligini aks ettiradi. Masalan, 2023-yilda Xitoy Oʻzbekiston gaz eksportining qariyb 80 foizini sotib oldi va Qozogʻiston nefti, uran va metallarining asosiy xaridori boʻlib qoldi. Bu konsentratsiya Xitoyning iqtisodiy koʻrsatkichlaridagi oʻzgarishlarga keskin zaiflikni keltirib chiqaradi. Xitoyning iqtisodiy oʻsishining sekinlashishi yoki uning eksport strategiyalarining qayta yoʻnaltirilishi, masalan, Yevropa bozorlarini arzon tovarlar bilan toʻldirish Markaziy Osiyo iqtisodiyotini sotilmagan quvvatlar, soliq bosimi va muqobil bozorlarga cheklangan kirish imkoniyatiga duchor qilishi mumkin. Bundan tashqari, Xitoy sanoat tovarlari va kapital uskunalarining sezilarli darajada oqimi mahalliy sanoat korxonalarini siqib chiqarishi, ichki ishlab chiqarish quvvatini cheklashi va muvozanatli savdo va import oʻrnini bosish siyosati orqali yumshatilmaguncha sanoat diversifikatsiyasini sekinlashtirishi mumkin.

Xitoyning moliyaviy arxitekturasida uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikka putur yetkazishi mumkin boʻlgan qarz va infratuzilma barqarorligi bilan bogʻliq muammolarni ham keltirib chiqardi. Qozogʻistonning Xitoyga qarzi nisbatan kichik

bo'lib, YaIMning taxminan 3,5 foizini tashkil etsa-da, Tojikiston va Qirg'iziston kabi kichikroq mamlakatlar YaIMning 25-40 foiziga teng bo'lgan Xitoy kreditlarini to'plagan, ularning katta qismi oltin va paxta kabi tabiiy resurslar bilan ta'minlangan. Ushbu kreditlar ko'pincha noaniq shartlar ostida beriladi va to'lov shartlari bo'yicha shaffoflikka ega emas. "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi (BRI) tomonidan moliyalashtiriladigan infratuzilma loyihalari ham doimiy samarasizlikka duch kelmoqda: Markaziy Osiyodagi BRI loyihalarining taxminan 35 foizi kechikishlar, xarajatlarning oshishi yoki to'liq to'xtatib qo'yilishga duch kelmoqda. Qirg'izistondagi to'xtab qolgan to'g'on va shahar yengil temir yo'l tashabbuslari kabi taniqli misollar qarzga asoslangan infratuzilma strategiyalarining zaifligini ko'rsatadi. O'zbekiston uchun bu natijalar moliyaviy xavflarni ehtiyotkorlik bilan boshqarish va shaffof audit zarurligini ta'kidlaydi, bu Qozog'istonning YaIMning taxminan 16 foizini tashkil etuvchi oshkor qilinmagan qarz majburiyatlari bilan tasdiqlanadi, bu esa byudjet moslashuvchanligini cheklaydi va davlat investitsiyalarini cheklaydi. Kuchli institutsional himoya choralari bo'lmasa, O'zbekiston shunga o'xshash qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin, bu esa barqaror iqtisodiy o'sishga erishish qobiliyatini xavf ostiga qo'yadi.

Nihoyat, Xitoyning tobora ortib borayotgan ishtiroki bilvosita iqtisodiy oqibatlarga olib keladigan strategik va ijtimoiy-ekologik muammolarni keltirib chiqaradi. Pekinning yondashuvi aralashmaslik doktrinasini majburiy iqtisodiy o'zaro bog'liqlik bilan birlashtiradi va assimetrik kuch munosabatlari to'rini yaratadi. Yaqinda imzolagan a'zo davlatlarga o'z imzolovchilarini nishonga olgan ittifoqlar tuzishga to'sqinlik qiluvchi xalqaro shartnomalardagi qoidalar O'zbekistonning xavfsizligi va G'arb bloklari bilan iqtisodiy aloqalarini samarali ravishda cheklaydi, bu uning diplomatik va savdo imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Shu bilan birga, Xitoyning Rossiyaning e'tirozlari tufayli Qashg'ar-Andijon temir yo'lini qo'llab-quvvatlashni kechiktirish kabi tanlab yondashuvi iqtisodiy hamkorlikni O'zbekiston nazoratidan tashqaridagi geosiyosiy ustuvorliklar bilan qanday bog'lash mumkinligini ko'rsatadi. Milliy darajada, Xitoy loyihalarining Markaziy Osiyo bo'ylab tez kengayishi jamoatchilik noroziligiga va salbiy ekologik reaksiyaga sabab bo'ldi, ayniqsa Qozog'istonda, 2016-yilda xitoylik investorlarga bir million gektar qishloq xo'jaligi yerlarini ijaraga berish taklifi butun mamlakat bo'ylab norozilik namoyishlariga sabab bo'ldi, shuningdek, Tojikiston va Qirg'izistonda tog'-kon va gidroenergetika loyihalari ekologik va tenglik muammolarini kuchaytirdi. Bu ijtimoiy keskinlik xorijiy investitsiyalarning uzoq muddatli hayotiylikiga tahdid soladi va kelajakdagi oqimlarga to'sqinlik qilishi mumkin. O'zbekiston uchun eng muhim saboq xorijiy investitsiyalarni shaffoflik, atrof-muhitni muhofaza qilish va

jamoatchilik oldida javobgarlik bilan muvozanatlashdan iborat bo‘lib, Xitoy bilan iqtisodiy hamkorlik mamlakatning barqaror rivojlanish yo‘nalishini murosaga keltirish o‘rniga mustahkamlashini ta’minlashdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. A. Atixanov, A. Qidirbek va A. Smagulova, "O‘rta Osiyodagi "belbog‘ va yo‘l" tashabbusiga umumiy nazar, Naučnoe obozrenie: teoriâ i praktika, jild. 15, yo‘q. 2, 178-191-betlar, 2025. DOI: 10.35679/2226-0226-2025-15-2-178-19
2. A. Jash va S. Saran, "Xitoyning Markaziy Osiyodagi BRI va uning ta’siri: 10 yillik baholash", F1000Research, 13-jild, p. 1089, 2024. DOI: 10.12688/f1000research.156728.
3. A. Qidirbek, A. Atixanov va A. Smagulova, "Markaziy Osiyo davlatlarining Xitoyning "Bir kamar, bir yo‘l" tashabbusida ishtiroki: Qozog‘iston Respublikasining yetakchi roli", L.N. Gumilev nomidagi Yevro milliy universitetining xabarchisi, jild. 146, yo‘q. 1, 141-163-bet, 2024. DOI: 10.32523/2616-6887/2024-146-1-141-163
4. H. Yu, "Bir kamar, bir yo‘l tashabbusi 2.0 shakllanmoqdami? Markaziy Osiyo misolida", Zamonaviy Osiyo jurnali, 53-jild, №. 3, 493-516-betlar, 2022. DOI: 10.1080/00472336.2022.212285
5. J. Melo, "Xitoyning "Bir kamar, bir yo‘l" tashabbusi va uning 2013-yildan beri rivojlanishiga umumiy nuqtai nazar", Springer, 2022, 357-381-betlar. DOI: 10.1007/978-3-031-16659-4_1
6. Mengkewuliji, "Xitoy-Qozog‘iston va Xitoy-O‘zbekiston savdo-iqtisodiy aloqalarining rivojlanishi (2013-2020): qiyosiy tahlil", 2021. DOI: 10.17721/1728-2640.2021.148.7
7. P. B. Rana, X. Ji va G. Chia, "BRI va Markaziy Osiyo", Osiyoda aloqa, savdo va "Bir kamar, bir yo‘l" tashabbusi, Springer, 2020, 115-134-betlar. DOI: 10.1007/978-981-15-5171-0_7
8. Păduraru, A. Miroiu va I. Ștefănescu, "Markaziy Osiyo dinamikasiga xavfsizlik xavflarini tahlil qilish istiqbollari", Xavfsizlik muammolari va Bolqon va Serbiyaning o‘zgaruvchan dunyoda o‘rni, Springer, 2020, 51-66-betlar. DOI: 10.1007/978-3-030-42775-7_
9. R. Pantuchchi, "Markaziy Osiyodagi Xitoy: Ipak yo‘li iqtisodiy kamarining birinchi tarmog‘i", Osiyo ishlari, 50-jild, №. 2, 187-206-betlar, 2019. DOI: 10.1080/03068374.2019.162293
10. S. Şener va M. Özer, "Markaziy Osiyoda yangi gegemonlik tashabbusi: Xitoyning bir belbog‘, bir yo‘l (OBOR/BRI) loyihasi," Iktisadi va idari yondashuvlar dergisi, jild. 4, yo‘q. 2, 244-260-betlar, 2022. DOI: 10.47138/jeaa.1181911

11. S. Shmidt, "Markaziy Osiyoda qayta konfiguratsiyalar: Xitoyning "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusining qiyinchiliklari, imkoniyatlari va xavflari", Xitoyning "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi, Springer, 2020, 115-134-betlar. DOI: 10.1007/978-3-030-43399-4_7
12. Sergienko, "Transportnyy koridor kitay—qirg'iziston—uzbekistan: perspektivy i znachenie", Kitaj v mirovoj i regional'noj politike. Istoria i sovremennost', jild. 30, yo'q. 30, 348-357-betlar, 2025. DOI: 10.48647/icca.2025.54.42.025
13. Y. Duan, X. Zhang va L. Wang, "Xitoy va Markaziy-Shimoliy Osiyo mamlakatlari o'rtasida "Bir kamar va bir yo'l" strategiyasi doirasida neft va gaz energetikasi hamkorligi bo'yicha tadqiqotlar", Energies, jild. 16, № 21, 7326-bet, 2023. DOI: 10.3390/en16217326
14. Y. Huang, Y. Zhang va X. Wang, "Xitoy va Markaziy Osiyoning beshta mamlakati o'rtasidagi savdo salohiyatini prognoz qilish: "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi fonida", Computational Economics, jild. 56, 1329-1348-betlar, 2020. DOI: 10.1007/S10614-019-09886-Y
15. Y. Liu, Y. Zhang va X. Wang, "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi doirasida Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligi savdosining evolyutsion dinamikasi", Xitoy qishloq xo'jaligi iqtisodiy sharhi, 2025. DOI: 10.1108/caer-10-2024-0350
16. Y. Zhang, X. Li va M. Wang, "Xitoy va Qirg'iziston diplomatik aloqalar o'rnatganidan beri global qiymat zanjirida qishloq xo'jaligi mahsulotlarining o'zgaruvchan holati", Barqarorlik, 15-jild, 5-son, 4359-bet, 2023. DOI: 10.3390/su15054359